

N:o 172.

Af herr S. J. Boëthius: om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om revision af riksakten.

Med anledning af Kongl. Maj:ts till innevarande års Riksdag öfverlemnade nådiga proposition om ändring af § 5 riksakten anser jag mig böra göra följande framställning.

Då den nuvarande unionen mellan Sverige och Norge 1814 och 1815 upprättades, blef det öfverenskommet, att den yttre politikens ledning skulle tillhöra Sverige, hvaremot Norge, af fruktan för en äfventyrlig svensk krigspolitik, förbehöll sig, att dess krigsstyrka endast med vissa inskränkningar skulle få användas i de krig, som möjligen kunde uppstå genom det sätt, hvarpå den yttre politiken af Sverige sköttes. Dessa inskränkningar stadgades i norska grundlagens § 25 och bestodo hufvudsakligen dels deri, att Norges trupper och skärgårdsflotta icke skulle, utan *Stortingets samtycke*, få användas till anfallskrig, dels deri, att landtvärnet och öfriga norska trupper, som icke kunde räknas till linietrupper, *aldrig*, således ej ens med *stortingets samtycke*, skulle få nyttjas utom Norges gränser.

Det samband, hvari frågan om de diplomatiska ärendenas skötsel och frågan om vidden af Norges skyldighet att lemna bidrag till de båda rikenas gemensamma försvar sålunda vid unionens afslutande ställdes med hvarandra, berodde naturligtvis på det inre samband, som eger rum mellan å ena sidan rätten att inverka på den yttre politikens ledning och å andra sidan skyldigheten att bära den risk, som denna rätts utöfning kan medföra. Ingen har mera klart och bestämdt framhållit detta samband, än den norske statsrättsläraren Aschehoug, då han un-

der norska stortingets öfverläggningar om förslaget till ny riksakt 1871 bland annat yttrade: »Disse Ting staa i en naturlig Forbindelse. Thi til enhver Ret svarer der altid en Pligt, och vil Norge have en ved Rigsakt-Bestemmelse hjemlet Andel i Styrelsen af de diplomatiske Anliggender, saa svarer der til denne Rettighed en Forpligtelse, en bestemt og i Unions-Akten anordnet Forpligtelse, til at yde sit Bidrag til at opretholde den Politik, som man i det fælles Statsraad har vedtaget. Og denne indre Forbindelse mellem disse 2 Ting er saa stærk, at jeg holder mig overbevist om at, saalenge vi ikke vil paatage os nogen Forpligtelse med Hensyn til Forsvarsvæsenet, saa faar vi heller ikke legal Hjemmel til at deltage i Styrelsen af diplomatiske Anliggender.»

Sambandet emellan dessa båda frågor — frågan om Norges rätt att inverka på ledningen af de förenade rikenas yttre politik och frågan om dess skyldighet att deltaga i de förenade rikenas gemensamma försvar — har ock intill de senaste åren i hufvudsak blifvit upprätthållet. Då Konung Carl Johan genom ett i ministeriel konselj fattadt beslut 1835 medgaf norske statsministern i Stockholm rätt till säte i den ministeriella konseljen (hvilken, såsom bekant, förut utgjordes endast af två svenske embetsmän, utrikes statsministern och hofkanslern), ställdes visserligen icke detta medgifvande i sammanhang med någon ändring i bestämmelserna om Norges deltagande i det gemensamma försvaret. Men då norska stortinget i en ett par år derefter, 1837, aflåten adress, ansåg sig böra fästa Konungens uppmärksamhet på några omständigheter, i hvilka föreningen vore ordnad på ett sätt, som icke öfverensstämde med den jemlikhet i rättigheter, som enligt Stortingets åsigt utgjorde unionens hufvudgrund, och dervid särskildt framhöll Norges brist på konstitutionella garantier i afseende på behandlingen af diplomatiska angelägenheter, så besvarades denna framställning med den åtgärden, att Konungen 1839 tillsatte en komité, bestående af medlemmar från begge rikena, för att afgifva betänkande ej blott öfver de i Stortingets adress vidrörda frågor, utan ock angående det förhållande, i hvilket hvartdera riket borde bidraga till gemensamma utgifter och till det gemensamma försvaret.

Denna komité, hvars uppdrag 1843 utvidgades till revision af riksakten i dess helhet, framlade 1844 ett förslag till ny föreningsakt, byggt på, bland annat, grundsatsen om »hvardera rikets rättighet till lika deltagande i gemensamma angelägenheter, till lika kontroll öfver och ansvarsfordran för deras ombesörjande, samt hvartdera rikets skyldighet att, i förhållande till sin förmåga, lika med det andra riket bära de af gemensamma angelägenheter och gemensamma förhållanden

härrörande bördor, bland hvilka försvarsväsendets intoge det viktigaste rummet.» Komiténs förslag till ny riksakt förordades delvis af norska regeringen, men synes inom det svenska statsrådet ej hafva vunnit några egentliga sympatier, och blef icke föremål för någon framställning till de förenade rikenas representationer.

Under de närmast följande decennierna hänvisade emellertid, för att nyttja 1869 års konstitutionsutskotts ord, nästan hvarje förhandling af större vikt mellan de båda folkens regeringar och representationer till nödvändigheten af en omfattande revision af de stadganden, som bestämma föreningsvilkoren, och svenska Riksdagen fann sig, som bekant, föranlåten att 1860 ingå till Kongl. Maj:t med anhållan om åtgärder för en revision af riksakten, dervid framhållande unions-konungens dispositionsrätt öfver armén och flottan samt försvarsväsendets skyndsamma ordnande efter gemensam plan bland de ämnen, som borde blifva revisionens hufvudsakliga föremål. Med anledning häraf hemställde svenske justitiestatsministern, friherre Louis de Geer, hos Kongl. Maj:t, att en ny unionskomité måtte nedsättas för att bland annat taga i öfvervägande frågorna om sättet för diplomatiska ärendens behandling och om befordrandet af gemensamt försvar. Som ställningen i Norge vid denna tid ej befans gynsam för ett revisions-arbete, ansågs emellertid frågan derom tills vidare böra hvila; men den upptogs åter 1865, då norska regeringen förklarade sig icke vilja afstyrka den ifrågasatta revisionens företagande, så vida man inskränkte sig till att som dess mål sätta afhjelpandet af de enskilda brister, ofullständigheter och tvetydigheter, hvaraf unionsbestämmelserna måste erkännas lida, framhållande nämnda regering bland ämnen, som enligt dess uppfattning borde blifva hufvudföremål för den blifvande komiténs granskning: bestämmelserna om Konungens rätt att råda öfver krigsmagten, behandlingen af de diplomatiska ärendena, det sammansatta statsrådet och riksaktens förhållande till norska grundlagen.

Den 6 februari 1865 tillsattes nu den andra unions-komitén, bland hvars svenske medlemmar voro herrar grefve Gustaf Lagerbjelke, friherre Gillis Bildt och Karl Johan Berg. I motiveringen till sitt förslag, som afgafs den 29 augusti 1867, framhöll den, att frågorna om det sammansatta statsrådets organisation och verkningsskrets, om behandlingen af de diplomatiska ärendena och Konungens rätt att råda öfver krigsmagten »stå i oupplöslig inre förbindelse», och i öfverensstämmelse härmed var ock förslaget affattadt. Detta förslag blef, som bekant, förkastadt af Norska stortinget 1871, och sedan dess har revisionsfrågan hvilat.

I stället har man följt eller sökt följa den väg, som betecknas af eftergifter för Norges yrkanden på ändring i unionsbestämmelserna utan motsvarande medgifvanden till unionens stärkande, och särskildt sökt upplösa den förbindelse mellan frågorna om formen för de diplomatiska ärendenas behandling och om Konungens rätt att råda öfver krigsmagten, som den sista unionskomitén betecknade såsom »upplöslig».

Sedan år 1885 Sverige, i följd af statsminister-embetets inrättande 1876, ändrat sin regeringsforms bestämmelser om den ministeriella konseljens sammansättning så, att äfven Svenske statsministern der skulle hafva plats — likasom Norske statsministern der hade säte sedan år 1835 — väcktes förslag, att Norges inflytande på de diplomatiska ärendenas behandling skulle lagstadgas och ökas, utan att i sammanhang dermed någon ändring skulle göras i bestämmelserna om vidden af Norges skyldighet att deltaga i det gemensamma försvaret. Tvenne olika förslag till ändrad lydelse af Riksaktens § 5 framställes i detta syfte, det ena af Svenska statsrådet, det andra af Norska regeringen. De lydte som följer:

Svenska statsrådets förslag 1886:

»Så väl den norske statsminister som de tvenne norska statsråd, hvilka åtfölja Konungen, skola hafva säte och öfverläggningsstämma i det svenska statsrådet, enär ämnen der förehafvas, hvilka angå begge rikena. I dylika mål skall den i Norge varande regeringens betänkande inhemtas, så vida de ej fordra ett så hastigt afgörande, att tiden sådant icke medgifver.

Då inför Konungen i det norska statsrådet, enär och ehvar det är samladt, ämnen förehafvas, som angå båda rikena, skola trenne ledamöter af det svenska statsrådet der äfven hafva säte och stänma.

Ministeriella (diplomatiska) ärenden samt frågor om tillsättande af sändebud hos främmande magter

Norska regeringens förslag 1886:

»Såväl den norske statsminister som de tvenne norska statsråd, hvilka åtfölja Konungen, skola hafva säte och öfverläggningsstämma i det svenska statsrådet, enär ämnen der förehafvas, hvilka angå begge rikena. I dylika mål skall den i Norge varande regeringens betänkande inhemtas, så vida de ej fordra ett så hastigt afgörande, att tiden sådant icke medgifver.

Då inför Konungen i det norska statsrådet, enär och ehvar det är samladt, ämnen förehafvas, som angå båda rikena, skola trenne ledamöter af det svenska statsrådet der äfven hafva säte och stänma.

Diplomatiska (ministeriella) ärenden föredragas inför Konungen af ministern för utrikes ärendena. När

och tjenstemän vid beskickningarne föredragas inför Konungen af ministern för utrikes ärendena eller den hans ställe företräder. Vid föredragningen skola jemväl två andra ledamöter af svenska statsrådet vara tillstädes. Af det norska statsrådet skola närvara, om föredragningen sker i Norge, tre af Konungen tillkallade ledamöter, och, om den eger rum i Sverige, den statsrådsafdelning, som enligt första mom. af denna § åtföljer Konungen. Samtliga närvarande statsrådsledamöter skola till protokollet yttra sina meningar under den ansvarighet, hvart rikets grundlag bestämmer, och fatte Konungen i deras närvaro besluten. Alla meddelanden i ministeriella ärenden till främmande magt eller till Konungens sändebud i utlandet skola, utan afseende på ärendets beskaffenhet, ske genom ministern för utrikes ärendena.

Svenska Riksdagens konstitutionsutskott samt en af hvarje norskt Storting vid början af dess förhandlingar utvald komité af högst 20 ledamöter ege att, hvar för sig, äska de öfver ministeriella ärenden förda protokoll, dock endast i det som rör allmänt kända och af utskottet eller komitén uppgifna händelser; och skall protokollet eller afskrift deraf till utskottet eller komitén utlemnas på Konungens befallning, meddelad i den ordning, som ofvan föreskrifves i fråga om beslut i ministeriella ärenden. Ej

ärendena angå Norges och Sveriges gemensamma förhållanden till främmande magt eller förhållanden, som omedelbart endast angå det ena riket, men medelbart hafva intresse för det andra, eller tillsättande af sändebud eller tjenstemän vid beskickningarne, skola tre ledamöter af det norska och tre ledamöter af det svenska statsrådet vara tillstädes i öfverensstämmelse med hvad hvartdera rikets grundlag derom föreskrifver.

Samtliga närvarande statsrådsledamöter skola till protokollet yttra sina meningar under den ansvarighet, hvartdera rikets grundlag bestämmer, och fatte Konungen i deras närvaro sitt beslut.

Alla meddelanden i diplomatiska (ministeriella) ärenden till främmande magt eller till Konungens sändebud i utlandet skola ske genom ministern för utrikes ärendena.

En af Norges Storting vid början af dess förhandlingar utvald komité af högst 20 ledamöter samt svenska Riksdagens konstitutionsutskott ege att, hvar för sig, äska afskrifter eller utdrag af de hos Konungen vid diplomatiska (ministeriella) ärendens behandling förda protokoll, dock endast i det som rör allmänt kända och af komitén eller utskottet särskildt uppgifna händelser, och skola protokollen eller afskrifter deraf utlemnas till komitén eller konstitutionsutskottet på Konungens befallning, meddelad i den ordning, som ofvan

må utlemnadt protokoll eller något af dess innehåll offentliggöras, der ej sådan åtgärd påkallas af bestämmelserna i Regeringsformens 106 eller 107 § eller i norska grundlagens 30 §. I annat fall eller i annan ordning än nu är sagdt, må Riksdagen eller Storthinget icke kunna fordra utlemnande af protokoll eller handlingar i ministeriella ärenden.»

föreskrifves i fråga om beslut i diplomatiska (ministeriella) ärenden. Hvarken det utlemnade protokollet eller något af dess innehåll må offentliggöras med mindre komitéen (utskottet) vid protokollets granskning finner, att det kan vara anledning att vidtaga sådan åtgärd, som omförmäles i norska grundlagens § 30 eller i svenska regeringsformens § 106 eller 107. I annat fall eller i annan ordning än nu är sagdt, eger Storthinget eller Riksdagen icke rätt att få del af protokoll eller handlingar angående diplomatiska (ministeriella) ärenden.»

Om dessa båda förslags förhållande till hvarandra yttrade svenska statsrådet inför Hans Maj:t Konungen den 30 mars 1886:

»De begge förslagen skilja sig från hvarandra hufvudsakligen i tre punkter. Under det att det svenska förslaget låter alla ministeriella ärenden inför Konungen föredragas i närvaro af lika många ledamöter från hvardera rikets statsråd, afser det norska förslaget att till en sålunda sammansatt konselj förlägga endast de ministeriella ärenden, som angå begge rikena, eller som omedelbart angå endast det ena riket, men medelbart hafva intresse äfven för det andra, hvaremot sådana ärenden, som kunde tänkas uteslutande röra det ena riket, skulle af ministern för utrikes ärendena föredragas i närvaro af statsrådsledamöter endast från detta rike. Det svenska förslaget söker bereda utväg för Konungen att låta ministeriella ärenden sig föredragas i Sverige, äfven om någon af de tre norska statsrådsledamöter, som enligt Norges grundlag åtfölja Konungen, vore af förfall hindrad att komma tillstädes, medan åter det norska förslaget, utan att taga hänsyn till ett dylikt fall, ovilkorligen fordrar, att tre norska statsrådsledamöter alltid skola vara vid föredragningen närvarande. — I det svenska förslaget angifves uttryckligen, att ministern för utrikes ärendena, eller den hans ställe företräder, skall vara ledamot af det svenska statsrådet. Det norska förslaget lemnar frågan om utrikesministerns nationalitet oafgjord; han kunde, utan att riksaktens ifrågavarande § ändrades, lika väl vara ledamot af det norska statsrådet som af det svenska.

Sistnämnda skiljaktighet har enligt svenska statsrådets uppfattning en för frågans öde afgörande betydelse. Det svenska förslaget endast lagfäster förhållandet sådant det är och sådant det lär komma att förblifva, så länge det nu gällande föreningsfördraget icke undergått genomgripande förändringar; det står ock i full öfverensstämmelse med riksaktens § 7, och det sluter sig troget till Eders Kongl. Maj:ts den 15 maj 1885 på tillstyrkan af samtliga då närvarande ledamöter icke blott af det svenska, utan ock af det norska statsrådet fattade beslut. Skälet, hvarför det norska förslaget derifrån afviker, är icke af norska regeringen angifvet. Man är därför hänvisad att söka detta förslags betydelse och syfte i de yttranden i ämnet, som den 9 juni sistlidna år inför norska stortinget afgåfvos af statsministern Sverdrup. Af dessa yttranden framgår, att statsministern vid jemförelse mellan det förslag till ny föreningsakt, som år 1869 framlades för rikenas representationer, och den anordning, som nu förbereddes, ansett den senare innebära ett företräde derutinnan, att genom densamma ej blefve i grundlag fastslaget, att ministern för utrikes ärendena skulle vara svensk, och att, om han hade förfall, hans plats skulle intagas af en annan svensk statsrådsledamot. Inför så beskaffade uttalanden måste en redaktion af riksakts-bestämmelsen, som med full tydlighet återgifver den svenska uppfattningen af densamma, vara en oafvislig fordran å svensk sida.» Och då denna fordran icke vunnit gehör hos norska statsrådet, tillstyrkte svenska statsrådet H. M:t Konungen att låta frågan om ändring af riksaktens § 5 förfalla. I öfverensstämmelse med denna tillstyrkan fattade H. M:t Konungen sitt beslut.

Jemför man det förslag till ändrad lydelse af § 5 riksakten, som utgör Kongl. Maj:ts proposition till innevarande års Riksdag, med de tvenne förslagen af år 1886, så finner man till en början, att det med dessa förslag har det gemensamt, att det icke står i samband med ändring af bestämmelserna rörande Norges ställning till det gemensamma försvaret. Det lagstadgar och ökar Norges andel i den ministeriella konseljen; det ger norska Stortinget en rätt till konstitutionell kontroll i fråga om diplomatiska ärendens behandling, som det nu saknar; det förändrar sålunda principiellt Norges ställning i fråga om behandlingen af de ärenden, som röra de förenade rikenas förhållanden till främmande magter; men det förändrar intet af bestämmelserna i fråga om vidden af Norges skyldighet att, i händelse dessa ärenden skötas på ett sådant sätt, att det invecklar de förenade rikena i krig med en främmande magt, lemna bidrag till det gemensamma försvaret. Förslaget står ej ens i samband med borttagandet af den bestämmelse

i Norges grundlag (§ 25), enligt hvilken Konungen ej ens med Stortingets samtycke får till det gemensamma försvaret använda den del af Norges krigsmagt, som norska stortinget kan göra och genom värnepligtslagen af 1885 har börjat försöka att göra till den förnämsta delen af den norska hären. Ett dylikt sätt att afväga rättigheter och pligter kan jag ej finna vara riktigt, och jag gör det så mycket mindre som ett medgifvande af den ifrågavarande rätten, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, skulle borttaga ett af Norges motiv att medgifva ändring i norska grundlagens nu berörda bestämmelser och derigenom sannolikt aflägsna möjligheten af tillfredsställande åtgärder till vinnande af förningens hufvudändamål: ett betryggande gemensamt försvar.

Med de båda förslagen af 1886 har det nu föreliggande kongl. förslaget äfven det gemensamt, att det afser att genom ändring af riksakten, som i Sverige icke har grundlags natur, ändra det sätt, hvarpå den ministeriella konseljen enligt svenska regeringsformen, skall vara sammansatt. Medan denna konselj enligt regeringsformen skall bestå endast af 3 ledamöter af Sveriges statsråd, skulle den, om det nu föreliggande förslaget blefve gällande, komma att bestå ej blott af 3 svenska statsrådsledamöter, utan äfven af 3 ledamöter af norska statsrådet. Den förökning af antalet medlemmar i den ministeriella konseljen, som detta innebär, kan, enligt min åsigt, icke stadgas i annan ordning än den, som för ändring i svensk grundlag är föreskrifven — en åsigt, som synes vinna stöd deraf, att Kongl. Maj:t ansett sig böra föreslå ett särskildt tillägg till § 11 regeringsformen för att kunna låta vissa ministeriella ärenden afgöras i statsrådet och icke i den fåtaligare ministeriella konseljen.

Hvad för öfrigt angår affattningen af det nu föreliggande förslaget, så förefaller det mig, som om detta förslag, trots de skiljaktigheter, som finnas mellan detsamma och norska regeringens förslag af 1886, dock skulle lemna rum för hufudsakligen samma anmärkningar, som af svenska statsrådet 1886 framställdes mot sistnämnda förslag. Särskildt torde kunna anmärkas, att det icke fullkomligt undanrödjer möjligheten af den uppfattningen, att ministeriella ärenden kunna finnas, som *uteslutande* angå blott *det ena* riket och som därför icke böra behandlas i *gemensam* ministeriel konselj; samt att det icke uttryckligen och otvetydigt stadgar utrikes ministerns nationalitet, hvilket synes vara synnerligen betänkligt, då man i Norge på fullt allvar påstår, att det nuvarande förhållandet saknar laglig grund. Af dessa båda omständigheter synes följa, att förslaget, om det blir gällande, kan komma att

öppna fältet för nya, sannolikt snart kommande strider och för nya separatistiska sträfvanden å norska sidan.

Men om jag således mot det kongl. förslaget har anmärkningar att framställa, som synas mig böra föranleda dess förkastande, så följer icke deraf, att jag icke till fullo erkänner de ädla och för de förenade folkens väl ömmande afsigter, som framkallat detta förslag. Jag inser lika klart och behjertar lika varmt som någon den önskan och sträfvan, hvarifrån detta förslag utgått — sträfvandet att undanrödja allt, som skulle kunna framkalla misshällighet emellan det svenska och norska folket, bemödandet att söka betrygga föreningen dem emellan. Det vill dock förefalla mig, som om icke alla anledningar till misshällighet mellan de båda folken — för så vidt dessa misshälligheter kunna hemta sin grund från de konstitutionella bestämmelsernas bristfälligheter — skulle vara undanröjda, äfven om det nu föreliggande förslaget blefve antaget. Hvad Sverige angår, så torde en ändring i de konstitutionella unionella stadgandena, som ökar Norges inflytande vid behandlingen af de ärenden, hvilkas behandlingssätt kan leda till krig, utan att öka Norges risk för den händelse att dessa ärenden behandlas på ett sådant sätt, att krig derigenom framkallas, icke vara egnad att stäfja det missnöje med de unionella förhållandenas ordning, som vid olika tillfällen framträdt. Och hvad Norge angår, synes det kongl. förslaget ej heller der vara tillräckligt för att undanrödja misshällighetens frön. På samma gång norska regeringen tillstyrker förslaget, förklarar den nemligen, att det »ikke fuldt ud fyldesgjör, hvad der fra norsk side maa fastholdes som det endelige Maab», och ser man på uttalanden i den norska tidningspressen, så finner man, att en inflytelserik del af denna press anser förslaget bjuda så litet, att det i verkligheten innebär nästan en förolämpning mot Norge. Förslagets antagande synes således ej komma att medföra fred, ej ens vapenstillestånd; striderna om unionella konstitutionella förhållanden skulle sannolikt omedelbart efter dess antagande utbryta på nytt, och frukten af förslagets antagande skulle endast vara, att ett af Norges motiv att undanrödja de nu befintliga hindren för det gemensamma försvarets ordnande hade försvunnit.

Under sådana förhållanden synes det mig, som om man borde göra ett nytt allvarligt försök att med ens aflägsna de frön till misshällighet emellan de båda folken, som ligga i det bristfälliga sätt, hvarpå deras förhållanden i konstitutionellt afseende äro ordnade. För att vinna detta mål och för att vinna en tillfredsställande anordning af unionens hufvudändamål, det gemensamma försvaret, anser jag, att Sverige kan

och bör gå långt i eftergifter i fråga om Norges deltagande i de gemensamma ärendenas behandling. Med sådant tänkesätt är det, som jag härmed vågar föreslå, att Riksdagen måtte ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig anhållan om åtgärder för en revision af riksakten, en revision, som bör gå ut på ordnande af de konstitutionella förhållanden mellan de båda rikena, som under unionens tillvaro varit föremål för allvarligare tvister, såsom frågan om det sammansatta statsrådets organisation och verkningskrets, formen för de diplomatiska ärendenas behandling, bestämmelserna om det gemensamma försvaret och riksaktens ställning till de båda rikenas särskilda grundlagar.

Med det material för ett dylikt arbete, som föreligger i den senaste unionskomiténs förslag, borde denna revision ej behöfva taga längre tid, än att förslag till reviderad riksakt skulle kunna framläggas redan för nästa riksdag och storting. Någon tidsutdrägt med den nu föreliggande frågans lösning behöfde i sådant fall ej uppkomma genom att Riksdagen, i stället för att antaga det kongl. förslaget, beslöte en anhållan om riksaktens revision, då det nu för svenska Riksdagen framlagda förslaget i ingen händelse kan framläggas för norska stortinget förr än nästa år, d. v. s. ej förr, än det nu ifrågasatta förslaget till reviderad riksakt skulle kunna framläggas.

På grund af hvad nu är anfördt, får jag härmed vördsamt föreslå,

att Riksdagen må till Kongl. Maj:t ingå med underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga nödiga åtgärder för en revision af riksakten, byggd på här ofvan antydda grunder.

Om remiss till konstitutionsutskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 21 februari 1891.

S. J. Boëthius.